

DE KATOLSKE SKOLER - POLAKKERNES BIDRAG TIL DET DANSKE SAMFUND

Tilslutningen til den katolske kirke i Danmark voksede fra 1880'erne og ind i 1900-tallet. Kirken etablerede katolske skoler, hvor polske børn blev undervist af katolske præster og nonner.

I nyoprettede katolske skoler tog præster og nonner sig af at undervise de polske roearbejderes børn i dansk, matematik og ikke mindst i den katolske tro. Nogle katolske skoler, bestemt ikke alle, havde også polskundervisning på skemaet. For kirken ønskede ikke en polsk katolsk kirke i Danmark, kirken skulle tiltrække nemlig hele den danske befolkning.

Polskundervisningen i de katolske skoler var et tilbud til de polske børn, hvis forældre ønskede at fastholde det polske sprog og den polske kultur. En del forældre ønskede jo at vende tilbage til Polen efter Første Verdenskrig, og derfor skulle deres børn være godt rustet til at klare sig i hjemlandet.

De polske arbejdere oprettede katolske skoler i nærområdet. Disse skoler findes stadig i dag. Her er det et billede fra den katolske skole i Nakskov i 1970'erne. Foto: Nakskov Lokalhistoriske Arkiv.

Forældrene måtte betale for at få deres børn optaget og undervist på de katolske skoler, desuden var det fra kirkens side velset, at forældrene gav pengegaver til skolerne. Nogle forældre prioriterede den katolske opdragelse på trods af deres svære økonomiske situation, mens andre udelukkende prioriterede efter økonomien. Deres børn gik i danske skoler.

Igennem 1900-tallet voksede tilslutningen til de katolske skoler. Hvor undervisningen i slutningen af 1800-tallet ofte foregik i en lejlighed eller i et lejet lokale, skaffede den katolske kirke i slutningen af 1910'erne og i 1920'erne midler til at grundlægge skoler og tilhørende børnehjem rundt omkring i landet. De katolske præster mente ikke, at de polske roearbejdere på det åndelige plan var i stand til at forklare og opdrage deres børn i den katolske tro.

Ikke bare polakker

Efter Anden Verdenskrig begyndte de katolske skoler at tiltrække flere danske – ikke-katolske børn. Tiltrækningen foregik i og med, at de katolske skoler havde et ry for at være mere disciplinære end den danske folkeskole, hvilket nogle danske forældre prioriterede. Andre forældre mente, at undervisningen er af bedre kvalitet.

Med årene blev der færre lærere med katolsk baggrund, og samtidig prioriterede skolerne lærernes pædagogiske viden og erfaringer, hvorved præsternes og nonnernes undervisningsandel blev mindre. Helt op til ca. 1980 var det almindeligt, at nonner underviste i bl.a. religion for at sikre en solid katolsk uddannelse. I 2010 er det et fåtal af de 21 katolske skoler i Danmark, der har præster og nonner som undervisere. I dag prioriterer skolerne i stedet et øget samarbejde med den lokale katolske kirke.

Ikke kun for katolikker

Da antallet af elever med katolsk baggrund også er voldsomt reduceret i forhold til første halvdel af 1900-tallet, er der nu til dags i stedet tilbud om månedlige skolemesser, kommunionforberedelse og særskilt kristendomsundervisning for

de katolske elever. Nogle katolske skoler betaler skolegangen for katolikker, hvis forældre har få økonomiske midler. Men for dem alle gælder, at katolikker har førstehedsret til at få indskrevet børn på skolerne.

Overordnet set kan man sige, at de katolske skoler blev bygget for at undervise de polske børn i den katolske tro for at knytte bånd mellem skole og kirke. Efter kirkens overbevisning skulle troen være en del af den enkelte elevs dannelse. Realiteten er, at skolerne har overlevet de polske efterkommere, da polakkerne efter fire-fem generationer er assimileret i det danske samfund. I dagens Danmark fravælger flere og flere forældre den danske folkeskole – og vælger en privatskole til deres børn. Det er en udvikling, som bl.a. de katolske skoler nyder gavn af.